

самоврядування; судового захисту прав місцевого самоврядування[2].

Водночас, протягом останніх років різючих змін у політико-економічній ситуації України не відбулося і як наслідок система виконавчої влади залишилася без змін. Міжнародний досвід свідчить про те, що не можливо за один раз здійснити перерозподіл повноважень та ресурсів між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування на користь останніх без їх посилення чисельно та територіально. Для вдосконалення системи органів виконавчої влади необхідно звернутися не тільки до досвіду європейських держав але й до наукових розробок національних вчених. При цьому необхідно враховувати й те, що зміна, наприклад, кількості центральних органів призведе до перерозподілу управлінських функцій не лише серед них, а й на рівні окремо взятого міністерства, державного комітету або інших центральних органів виконавчої влади. Цілком зрозуміло, що подібні зміни на згаданому рівні потребують відповідних змін і по «вертикалі», тобто в нижчих ієрархічних ланках виконавчої влади.

Проблеми місцевого самоврядування в Україні виникли в наслідок законодавчої невизначеності територіальної основи місцевого самоврядування, непропорційної системи адміністративно-територіального наслідком чого є суперечки як між самими органами місцевого самоврядування, так і між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади.

Існуюча система територіальної організації влади занадто громіздка і вимагає значних коштів для свого утримання, надмірно централізована та припускає дублювання функцій, притаманних органам місцевого самоврядування. Вона не адаптована до сучасних методів надання адміністративних послуг, зокрема інформаційно-комунікаційних технологій, що надають перспективу: уникнути людського фактору (корупція, хабарництво, бюрократія, затягування часу) при вирішенні питань, особам з обмеженими можливостями доступу до отримання інформації та подачі заявок, скарг дистанційно через мережу Інтернет, професійного та кар'єрного зростання, навчання.

Отже, враховуючи те, що фундаментом будь-якої держави в тому числі і України є – народ, усі можливі реформи та зміни повинні відбуватися лише на його користь. Вся система місцевого самоврядування мусить бути побудована саме з вигідними умовами для проживання та існування громади. Досвід зарубіжних країн, де вже відбулися реформи місцевого самоврядування, демонструє позитивні зміни, а саме: самоврядуванню дали змогу міцно стати на ноги та перебрати на себе практично всі функції щодо забезпечення життєдіяльності громади; органи місцевого самоврядування отримали насамперед фінансову незалежність і самостійність. Існуюча в Україні система місцевого самоврядування в повній мірі не відповідає потребам суспільства. Для реформування місцевого самоврядування необхідно звернути увагу на забезпечення органів місцевого самоврядування законодавчими актами, що дозволять створити умови для підтримки сприятливого життєвого середовища, необхідного для всебічного розвитку людини, її самореалізації, захисту її прав, надання мешканцям територіальних громад якісних та доступних публічних послуг на основі сталого розвитку дієздатної громади.

Список використаних джерел:

1. Місцеве самоврядування в Україні: сучасний стан та основні напрями модернізації : наук. доп. / [редкол. : Ю.В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, В. В. Толкованов та ін.] ; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Ю. В. Ковбасюка. – К. : НАДУ, 2014. – 128 с
2. <http://dovidka.biz.ua/mistseve-samovryaduvannya-v-ukrayini/>

Губар Сергій Володимирович, кандидат юридичних наук, здобувач НАВС

ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ ДІЗНАННЯ ЗА КПК УСРР 1927 Р.

Чинним КПК України існування та діяльність такого суб'єкта кримінального провадження як орган дізнання не передбачено. Закон згадує про дізнання як форму досудового розслідування, в якій здійснюється розслідування кримінальних проступків. Однак, Закону України про кримінальні проступки, завбаченого КПК України, до сьогодні не прийнято, тож і проваджень і у формі дізнання не існує. Як наслідок – суттєве зростання завантаженості слідчих. Звідси запитання, чи спроможний слідчий, здійснюючи по 130-140 проваджень, забезпечити швидке, повне і неупереджене розслідування?

Досвід діяльності органів дізнання в Україні достатньо багатий, його ґрунтовне вивчення є, безумовно, важливим для подальшого вдосконалення кримінального процесуального законодавства. Необхідність таких реформ є очевидною. Ми розглянемо деякі процесуальні повноваження органів дізнання за КПК УСРР 1927 р.

До органів дізнання на той час були віднесені: органи міліції та кримінального розшуку; органи Державного Політичного Управління, органи інспекції праці, податкової, санітарної, технічної та торгової

інспекції у справах їх відання, лісова сторожа, урядові установи й особи у справах про незаконні дії підпорядкованих їм посадових осіб [1, арт. 94]. Органи міліції та кримінального розшуку не були обмежені певною категорією справ. Їм надавалася можливість порушувати кримінальні справи та проводити дізнання за будь-яким фактом злочину, якщо до розслідування даного факту не приступив слідчий.

За КПК УСРР 1927 р. права органів дізнання були значно розширені, відтепер вони могли проводити цілий ряд дій, які за КПК УСРР 1922 р. здійснювали лише слідчі. Так, у арт. 95 зазначалося, що при проведенні дізнання у справах, у яких попереднє слідство не є обов'язковим і в яких дізнання замінює слідство, органи дізнання керуються правилами кримінально-процесуального кодексу, встановленими для проведення попереднього слідства.

Пунктом 5 арт. 95 КПК УСРР 1927 р. передбачалося, що органи дізнання на початку розслідування складають постанову про притягнення особи як підозрюваного, а після закінчення дізнання складають постанову про притягнення підозрюваного як обвинуваченого, після чого направляють справу до суду або слідчому. Якщо за вчинення злочину відповідною статтею Кримінального кодексу УСРР 1927 р. передбачалася відповідальність, яка не перевищувала одного року позбавлення волі, органи дізнання такі справи направляли безпосередньо до суду. Якщо ж за злочини, які інкримінувалися обвинуваченому, за КК УСРР передбачалося покарання більше одного року, такі справи направлялися слідчому, який здійснював нагляд за дізнанням.

Разом з тим, законодавець не наділяв органи дізнання правом самостійно закривати справи. Згідно з арт. 101 КПК УСРР, виявивши підстави для закриття справи, зазначені в арт. 4 і арт. 197 КПК УСРР, органи дізнання були зобов'язані усі матеріали зі своїм висновком направити слідчому, який і приймав остаточне рішення у справі.

КПК УСРР 1927 р. надавав органам дізнання достатньо широких прав і у справах, у яких попереднє слідство було обов'язковим. Зокрема, згідно з арт. 97 органи дізнання у таких справах наділялися правом допитати осіб, підозрюваних у вчиненні злочину, очевидців і потерпілих, також мали право стосовно особи, яка підозрювалася у вчиненні злочину, вибрати запобіжний захід аж до взяття під варту, при наявності достатніх підстав – провести виїмку, обшук, огляд та освідчення.

Артикулом 99 КПК УСРР передбачалось, що при виборі запобіжного заходу у виді взяття під варту у справах, в яких попереднє слідство не було обов'язковим, органи дізнання протягом 24 годин копію своєї постанови направляють до суду, якому підсудна дана справа або до народного судді, в районі діяльності якого вчинено злочин або затримано підозрюваного. У справах, для яких попереднє слідство є обов'язковим, органи дізнання були зобов'язані, згідно з арт. 97, арт. 99 протягом 24 годин довести до відома слідчого про розпочате розслідування і вибраний запобіжний захід.

Проте, одночасно встановлювалися і деякі обмеження для органів дізнання. Зокрема, прийняти рішення про відсторонення посадової особи від займаної посади у зв'язку з притягненням її до кримінальної відповідальності або призначити експертизу у розслідуваній справі могли тільки з дозволу слідчого. А призначити експертизу з питань, пов'язаних з визначенням психічного стану особи, що вчинила суспільно небезпечне діяння, вони могли лише під безпосереднім керівництвом слідчого.

Намагаючись підвищити рівень і значення дізнання до рівня слідства і перекласти частину роботи щодо розслідування справ зі слідчих на органи дізнання, законодавець пішов на збільшення строків дізнання. Зокрема, арт. 100 КПК УСРР 1927 р. передбачав, що дізнання у справах про злочини, за які може бути призначено міру покарання у виді позбавлення волі на строк до одного року, повинно бути завершеним протягом місяця, а в усіх інших справах – у строк не більше двох місяців.

Отже, за КПК УСРР 1927 р. розслідування справ про злочини невеликої тяжкості відбувалося у формі дізнання. При здійсненні процесуальних функцій органи дізнання керувалися, з деякими обмеженнями, правилами КПК УСРР, встановленими для досудового слідства. Наділення органів дізнання достатньо широкими повноваженнями дозволяло розвантажити слідчих та сприяло кращому вирішенню завдань кримінального судочинства.

Список використаних джерел:

1. Кримінально-процесуальний кодекс УСРР : затв. постановою ВУЦВК і РНК УСРР від 20 липня 1927 р. // Збірник Законів і Розпоряджень Робітничо-Селянського Уряду України. – 1927. – Відділ. 1. – № 36–38. – арт.167.

**Гузема Валерія Іванівна, курсант 3-го
курсу факультету №1
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ**